

STRESZCZENIE REFERATU

Pawel KUKLA

Pedagogika czasu wolnego a aktywność sportowa młodzieży.

We wstępie referatu skoncentruje się nad pojęciem czasu wolnego oraz jego znaczeniem wychowawczym, zdrowotnym i kulturowym.

W zasadniczej części wyżej wspomnianego referatu podejmę próbę analizy intencjonalnych i naturalnych środowisk jako wychowujących do kultury fizycznej i zdrowotnej w czasie wolnym. Postaram się również zakreślić zadania edukacji w dziedzinie kultury fizycznej, jak i kwestie samowychowania do rekreacji.

Trzecia część mojej pracy będzie obejmować podsumowanie wcześniejszych spostrzeżeń, oraz płynące z nich wnioski.

Subject: Pedagogy of free time and sports activity of the youth.

At the begining of the paper I would like to concentrate the concept of free time and its educational, healthy and cultural significance.

In the main part of the paper I will make an attempt to lay aut the intentional and natoral role of our environment which contribute to healthy and physical culturein the free time. I will also try to outline the responsibilities of education in the field of physical culture and the issue of self – education to recreation.

The third part of my paper comprises summary of the previous observations and conclusions that follow from them.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ У СПАДЩИНІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ МИСЛИТЕЛІВ-ПЕДАГОГІВ АНТИЧНОСТІ

Андрій ОКОПНИЙ

Львівський державний інститут фізичної культури

Актуальність. На сучасному етапі розвитку педагогічної науки спостерігається зацікавлення вчених персоналіями та їх внеском у теорію та практику галузі, якою вони цікавилися. Значний вплив на розвиток сучасної теорії тіловиховання мала антична педагогіка, педагогіка розвинених країн світу, етнопедagogіка, а особливо праці мислителів-педагогів [1,2].

Сучасний науково-педагогічний підхід до фізичного виховання виробився в процесі розвитку цивілізації. Кожна нація, протягом століть відповідно до своїх внутрішніх та зовнішніх впливів формувала своєрідні погляди на тіловиховання, які мали властивість змінюватися, іноді в сторону занепаду, після якого наступав період піднесення.

Фізична культура Південної України античного періоду перебувала під значним впливом давньогрецької культури. [3]. Вивчення та аналіз античної педагогіки дає нам змогу краще зрозуміти особливості розвитку фізичного виховання, фізичної культури на території України.

Метою дослідження є вивчення та аналіз ставлення мислителів-педагогів античності до фізичної культури та спорту на основі спеціальної літератури.

У давнину, як і нині люди визнавали дві сторони організму: душу і тіло. Що стосується проблеми, у якому відношенні повинні бути обидві ці сторони пропорційно своєму значенню, це питання довгий час вирішувалося по різному, було спірним. Зважаючи на умови життя, люди не завжди були схильні визнавати як рівноцінність душі і тіла, так і їхній тісний зв'язок і залежність між собою. Тому і спостерігалися спроби до підпорядкування однієї сторони іншій. Були періоди, коли люди прагнули надавати перевагу тілесній силі, і навпаки, коли вони прагнули жити більше духом, як би зовсім не володіючи тілом. Незважаючи на це, в історії людства завжди виявлялося необхідним так чи інакше піклуватися про своє тіло, про його здоров'я, харчування і чистоту, не забуваючи, звичайно, про ефективність праці свого розуму і моралі [4]. Античний світ, віддавав перевагу тілу над духом, що і могло спостерігатися в древньогрецькому і римському вихованні.

Здорове і гарне тіло у всій грецькій державі не було рідкістю, творінням однієї лише розкоші. Французький письменник Тен зауважує, що для цивілізації античного світу краса і здоров'я тіла не те, що для "нашого часу тільки марні маки, випадково розквітлі на хлібних полях; їх потрібно порівняти з високими колоссями, що переросли все поле. Їхні Геркулеси не були для показу, вони потрібні були для держави"[4, с.90].

Розвинуте тіло в античні часи було потрібне не тільки для військових цілей. Ця вимога пред'являлася всім способом життя вихованої людини. Греки тренували тіло для того, щоб поліпшити розвиток фізичних якостей, але водночас надати красоту і добірність. Оголене тіло, судячи з залишків древньогрецької скульптури і фресок, красою і гармонією своїх форм наочно свідчило про ті турботи, серед яких розвивалося. Сліди привілейованого або рабського стану це тіло могло показати завжди наочно, адже рабам було заборонено виконувати фізичні вправи (закон Солона). У прийомах, рухах і позах людей античного світу можна було побачити вихованця палестри. Але ставність ходи, уміння бути у всіх позах красенем, відразу вказувало на грека, облагородженого вишуканим вихованням свого часу.

Мистецтво античного світу, створивши гармонійно розвинуте тіло в статуях з металу, мармуру, лише змальовувало результат тіловиховання, яке створювало "живу статую". Античні народи піклувалися насамперед про силу і красу свого тіла, ставлячи від його прекрасної форми в залежність і душу, звідси виник і улюблений афоризм древніх: "В здоровому тілі – здоровий дух". Тіло було матеріальною формою нематеріальної внутрішньої сили людини. На цьому і засновувався культ тіла в давнину. Це підтверджує діяльність міфічного Геракла (римс. Геркулес) і біблійного Самсона [5]. Ці ідеальні представники фізичної сили давнини, своєю величчю не були зобов'язані лише розвитку своїх м'язів. Слава їх була досягнута завдяки застосуванню своєї фізичної сили для підтримки того, що за переконаннями їхнього часу, було вимогою справедливості. У такий спосіб у найкращі часи свого культу, тіло служило знаряддям духу [6].

Аналізуючи спеціальні літературні джерела [2,3,4,5,6,7,8 та ін.] бачимо, що фізичне виховання торкається історичних традицій давніх розвинених країн та народів.

Древня Персія, за свідченням Геродота, ставила собі за мету виховувати громадянина: верхова їзда, метання стріл і говорити правду; от три завдання, що повинні були переслідувати тодішні вихователі при навчанні молодих персів [7]. Для здійснення цього діти із семилітнього віку займалися у спеціальних закладах де вони, живучи зі своїми однолітками і дотримуючись режиму дня, проходили курс навчання.

Значний вплив на розвиток фізичного виховання в європейських народів мала антична Греція. Ознакою розвитку тіловиховання у ній було зацікавлення цим процесом популярних до нинішнього дня видатних мислителів античності (Піндар, Аристотель, Павсаній, Сократ, Гомер). Відомі люди того часу, такі як, Платон, Хрзіпп, поет Тимокreon зарекомендували себе також і атлетами. Є дані, що Піфагор отримав нагороду за кулачний бій, а Евріпід у якості атлета був увінчаний лаврами на Елевксінських іграх [8].

Гомер, наділяючи своїх героїв різним якостями, вказував на їх уміння метати диск, боротися, їздити на колісницях, швидко бігати і т.п. Чоловік, невмілий у тілесних вправах, на думку Гомера, був “торгашем”, що тільки і думає, щоб ліпше “навантажити свій корабель, думає тільки про їстівний запас”. Цей рід людей він вважав представниками нижчого сорту. Звідси цілком зрозуміла його думка, що той лише може вважати себе щасливим, хто може “користуватися квітучою юністю і досягти порогу старості”.

Платон порівнював молодих людей із “присвяченими богам прекрасними конями, що пускають вільно гуляти по пасовищу, але при цьому задаються цілком спостерігати, чи знайдуть ці молоді люди власним чуттям мудрість і чесноту”. Аристотель, даючи пораду юнаку, обіцяє йому відмінне здоров'я і красоту гімнаста. “У тебе завжди будуть повні груди, біла шкіра, широкі плечі, сильні ноги. Квітучим красенем проживеш ти своє століття в палестрах. Ти підеш в академію гуляти під тінню священних маслин у вінку з квітучого очерету на голові, із розумним приятелем-однолітком, вдихаючи в себе на дозвіллі пахощі трав і тополі що розпускається, цілком насолоджуючись чудесною весною, коли листя явора перешіптується із сусіднім в’язом” [8, с.92].

Фізичні вправи, ігри і танці з музикою і співом, бесіди на чистому повітрі під керівництвом досвідчених викладачів, риторів і філософів, які заслужили собі вічну славу представників грецької думки, робили те, що з молоді виховували дійсних громадян у кращому значенні цього слова.

Головною метою усіх фізичних прийомів і гімнастичних вправ у древній Греції було досягнення гармонійного розвитку духовних і тілесних сил. Платон називав кульгавою людину, у якого тіло і душа були розвинуті не однаково. З ранньої юності греки вправляли своє тіло різними фізичними вправами у визначеній послідовності. Лише тоді, коли тіло досягало певного розвитку, молодий, повний сил юнак приступав до своєї розумової освіти. “В гімнастиці не повинно переважати тваринне, але красиве”, - говорив Аристотель. Освічений афінянин був громадянином у кращому значенні цього слова.

На основі історичної науки розвивається кожне цивілізоване суспільство. У свій час великий чеський педагог-гуманіст Ян Амос Коменський звертався до свого народу: “...Що дало можливість італійцям, іспанцям, галлам, англам, бельгам обійти нас в освіченості? У них читають не книжечки, а книги; не книги – бібліотеки. І досліджують письменників не одного нашого століття – досліджують усю древність”. Вивчаючи античність людство краще розуміє свої надбання. Фізична культура та спорт – не виняток. Цю галузь в давнину добре усвідомлювали педагоги, філософи, які як теоретично, так і практично пропагували здоровий спосіб життя, чого не вистачає сьогодні.

Література

1. Вільчковський Е.С. *Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку.* – Львів: ВНТЛ, 1998. – 336 с.
2. Корж Н.Г., Луцька Ф. Й. *Із скарбниці античної мудрості.* – К.: Вища школа, 1988. – 320 с.

3. Гречанюк О.О. Фізична культура Північного Причорномор'я в античний період (VI ст. до н.е. – IV ст. н. е.): Автореф. дис...канд. пед. наук: 24.00.02. / ВолДУ ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2000. – 16 с.
4. Гориневський В.В. Физическое образование. – Санктпетербургъ: “Родникъ”, 1913. – 320 с.
5. Переверзин И.И. Спорт в России: постижение смысла истории и взгляд в будущее // Теория и практика физической культуры. – 1993. – № 4. – С. 7-10.
6. Ващенко Г. Твори. Том 4. Праці з педагогіки та психології. – К.: “Школяр” – “Фада” ЛТД, 2000. - 416 с.
7. Ващенко Г. Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру / Упорядн. та авт. Передмови О. Вацеба, А. Окопний. – Львів: Українські технології, 2001. – 56 с.
8. Игнатъев В.Е. Физическое воспитание: гимнастика, спортъ, подвижныя игры. – М.: Польза, 1912. – 207 с.

PHYSICAL TRAINING IN A HERITAGE OF THE EUROPEAN THINKERS - TEACHERS OF ANTIQUITY

Andriy OKOPNYJ

Lviv State Institute of Physical Culture

The pedagogical sights on physical culture and sports of the thinkers of antiquity are analyzed. Their positive opinion on *employment* by physical exercises, different aspects of sports is opened.

ANALIZA ZMIAN KĄTOWYCH W STAWACH KOŃCZYNY DOLNEJ W PŁASZCZYŹNIE STRZAŁKOWEJ W CZASIE CHODU U DZIECI I DOROSŁYCH

Ewa ŚMIGIELSKA , Tomasz TARKA

Cele: Ocena wartości zmian kątowych, w stawach kończyn dolnych w chodzie z naturalną prędkością, w grupie dzieci w wieku od 4 do 6 lat, w porównaniu z analogicznymi parametrami u zdrowych, dorosłych osób.

Przedmiot badań: Analizie poddano wyniki badań grupy dzieci w wieku 4 – 6 lat oraz porównano je z wynikami badań własnych w grupie osób dorosłych. Wyniki zdrowych, dorosłych osób przyjęto jako normę fizjologiczną, charakteryzującą w pełni ukształtowany chód.

Do rejestracji ruchu i analizy zebranego materiału użyto systemu do przestrzennej trójwymiarowej analizy ruchu „Vicon”.

Wnioski:

1. Zmiany kątowe charakteryzujące chód dzieci wieku od 4 - 6 lat osiągają podobne wartości i nie różnią się zasadniczo od siebie kształtem.